

א) (לעיל ית. ועי' ט.)
 ב) לקמן מה. קט. א) ליה
 ג) עי' ט. ד) לעיל ט. כבוד
 ט. ח. ית. ג) שבוטלו ל. ב.)
 ס) לעיל טו. א) (מספחה
 פ) [שנת מב. קלה.
 סוכה טו. ב"ק כד.]
 ח) לעיל כ. ט) (לעיל כו.)
 ט) [בפס"י אה"י] ט) וז'
 שאסורה על האחד נפלה
 כ"ל רש"י, ט) רש"י, ט)
 ט) ס"ל באת, ט) ס"ל
 באת, ט) ג"ל הבנות,
 ע) [ע"ש הטעו וע"ע מוס'
 שם י: סוף ד"ה אפרק].
 פ) שייך לעיל במטה כו.,

הגהות הב"ה

א) גמ' ר' אליעזר ה"א
 כ"ל וכן בכל העמוד
 ב) שם בשלח ראשון
 ג) אמרין ליה מאן שרא לך
 ה"א שני אמר:

תוספות ישנים

דנפלה הך דלמיה
 ממוטו ברישא. פ"ה
 דללו דוקא נקט ממוטו
 ע"ה ע"ה אחרת. א"י
 פ"ה ה"ר רבי' דנקט
 ממוטו משום דלמיה
 ה"א ע"ה רש"י
 לגבי כלל דמיה
 דהאסורה ליה מומת
 לזו כדאמר לקמן (כח):
 רב [יהודה] מתרגם
 ממוטו ואל"ף:

תוס' חד מקבאי

הדר אקשינן לר"י מהא
 דתנן היתה אחת מהן
 אסורה עליו אסור עורה
 אסור בה ומותר באחותיה
 והשני [אסור] בשותיה
 ק"י דנפול חמות ברישא
 ואמאי ליקום חתן ולייבם
 חתן דאינה חמות ותמי
 חמות ליבם אידך כימה
 שהותרה ונאסרה חזרה
 והותרה תחזור להיתרא
 הראשון אמר רב פפא כגון
 שנפל חתן דאינה חמות
 תחילה כך היא העצם
 הגמרא. וה"ר אלפס כתב
 משנתו כפשוטה. וה"ר
 דק"ל כותיה אמר זו
 אינה משנה וס"פ נמי
 דק"א השני אסור בשותיה
 אוקמה רב פפא אליבא
 דר"י כגון דנפל חתן דאינה
 חמות תחילה והוא ז"ל הוא
 כתב דברי רב פפא והוא
 דבר תימה נשבו ונאמר
 כי דברי הרב בוריים
 ונכונים וכו' מהני הלכה
 היא והוא התנין ולא
 מתייבב משום גזרה
 דלמא קדים וחליץ ברישא
 הראשונה כדאמרן בהאי
 פירקא גבי (חזקת) א'
 יבמין דגורנין מיבם והדר
 חליץ דלמא חליץ והדר
 מייבם הכא נמי לא שנו.
 ואע"ג דבפרק כיצר אמר
 קדש א' משתי אחיות
 ואינו יודע איזה הן
 קדש דוקא מחליץ והדר
 יבומי אבל יבומי והדר
 מחליץ לא ולא גורנין
 דלמא עבדי הא אטו הו.
 שאני התם דספק הוא
 דהא אם קדמו וכנסו
 אין מוציאין אותה מידו
 אבל הכא דודאי אחות
 זוקתו הוא גורנין הא
 אטו הא ואע"ג דר"י
 שנינו ולא מתייבבות קתני
 כלל. מיהו ר"י מודה
 אפילו נפלה חמות ברישא
 והוא דליקום חתן ולייבם
 הא דאינה חמות אלא גורנין
 וכו'.

ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

כת.

חוללות נכחיה. משמע כלומר אין כאן תקנה אחרת: ה"ג ולימא ליה גויה דלמא קדים וחליץ לראשונה ברישא. אי אמרת להו חלוטו לשניה ויצמו ראשונה גויה דלמא קדים חד וחליץ לראשונה ואתי לייצומי אידך שניה דכרייה מה איכפת צין זו לזו אכל דיעבד שחלץ לשניה מחלה שריא ליה לאידך לייצומי קמייתא דמאן דחוי דחלץ לשניה ברישא וחור וייצם קמייתא אסיק אדעתיה ולא אחי למחלץ לקמייתא ולייצומי שניה: ומשני ולא מסייבמות קסני. דאי נמי חלץ לשניה אין כאן יבוס: ולימא ליה גויה שמה ימוס ואסור לבעול מלוס יצמין. וה"פ לימא ליה רבי יוחנן מנא דמתני' טעמיה לאו משום זיקה קא אסר לייצם ב' אחיות דס"ל אין זיקה דאי טעמא משום זיקה וזיקה מכי חליץ לשניה ופקע זיקתיה שרי לייצומי ראשונה כדאמרין אלא אלא טעמא משום שמה ימות כדאמר בריש פירקין ט) דלמא אדמייבם חד מיית אידך כו' ומשוי' שקול רבין דין יבוס מאחיות לגמרי אפילו חלץ לחדא מינייהו דלא בטלי תו מלוס יצמין כי היכי דלא ריגילו יבוס ב' אחיות ואחי לייצומי לכתחלה קמי חליטה ולדמייבם חד מיית אידך אכל לגבי מיתה דלעיל דליידי זה ר' יוחנן ליכא למיגזר הכי: ר' אלעזר ה"א. צ"פ צ"ש (לקמן קט). והנה דלמרי כרבנן: מדסיפא. דמתני' ר"א דקתני ר"א אומר צ"ש אומרים יקיימו (כו') צ"ה אומרים יולאו: ולימא ליה. דלא ידעינן הי נפול ברישא דלימא ליה חלוצ' לשניה: א"ה. דמשום דלא ידעינן הוא הא אי הוה ידעינן מתייבמת ראשונה: היינו דקסני. כלומר הא דקתני יולאו אלא: בשלמא לראשון אמרי' ליה. אפי' דודאי ברישא אלא לידך דא"ר ראשונה היא מאן שריא ניהלך הלא אחות זוקקה היא ומי מאחריך חלץ לאחותה לאפקועי זיקה מינה אלא שני לימא ט) אחר שייצם ראשון שניה אירע לחלקו והוא וז ראשונה יבמה שהותרה ונאסרה שייצם ראשון שניה אירע לחלקו ורישא אבא אומר קל היה להם לכה"א בדבר זה שבית שמאי אומרים יוציאו ובה"א יקיימו ר"ש כמאן אי כב"ש היינו ר"א אי כב"ה היינו אבא שאול ט) ה"ק לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה: היתה אחת מהם כו': הא תניא חדא זימנא ט) אחותה כשהיא לבתה או חולצת או מתייבמת צריכה דאי אשמועינן התם משום דליבא למיגזר משום שני אבל התם דאיבא למיגזר משום שני איבא לא ואי אשמועינן הכא משום דאיבא שני דקא מוכח אבל התם דליבא שני איבא לא צריכה: איסור מצוה כו': הא נמי תנינא איסור

לכתחלה קתני ולימא ליה גויה דלמא קדים וחליץ לראשונה ברישא ולא מתייבבות קתני דליבא דין יבוס הכא כלל ולימא ליה גויה שמה ימות ט) ואסור לבעול מצות יבמין ר' יוחנן למיתה לא חייש ולימא ליה רבי אלעזר ה"א ט) דאמר כיון שעמדה עליו שעה אחת באיסור נאסרה עליו עולמית מדסיפא ר' אלעזר רישא לאו רבי אלעזר ונימא ט) להו דנפול בבת אחת ורבי יוסי הגלילי היא דאמר אפשר לצמצם לא סתם לן תנא כו' יוסי הגלילי ולימא ליה דלא ידעינן הי נפול ברישא אי הכי היינו דקתני קדמו וכנסו ויצאו בשלמא ט) ראשונה אמרינן ליה מאן שריא לך אלא שניה אמר חבראי שניה ייבם אנא ראשונה מייבם היינו דקאמר ליה אחיות איני יודע מי שנאן: תנן ט) היתה אחת מהן אסורה על האחד איסור ערוה אסור בה ומותר באחותה והשני אסור בשתייהן ט) דנפלה חמותה תחלה ואמאי ליקו חתן לייבם הך דאינה חמותה ברישא ותהוי חמותו לגבי אידך כיבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להיתרה הראשון ג' א"ר פפא כגון דנפלה הך דאינה חמותה ברישא: ר"א אומר בש"א וכו': תניא ט) ר"א אומר ב"ש אומרים יקיימו ובה"א יוציאו רש"א יקיימו אבא שאול אומר קל היה להם לכה"א בדבר זה שבית שמאי אומרים יוציאו ובה"א יקיימו ר"ש כמאן אי כב"ש היינו ר"א אי כב"ה היינו אבא שאול ט) ה"ק לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה: היתה אחת מהם כו': הא תניא חדא זימנא ט) אחותה כשהיא לבתה או חולצת או מתייבמת צריכה דאי אשמועינן התם משום דליבא למיגזר משום שני אבל התם דאיבא למיגזר משום שני איבא לא ואי אשמועינן הכא משום דאיבא שני דקא מוכח אבל התם דליבא שני איבא לא צריכה: איסור מצוה כו': הא נמי תנינא איסור

דכאלו יבמות ליכא שום חששא והא לא חיישינן שאם נמיר כאן לייצם הראשונה כשכבר חלץ לשניה אחי בעלמא למיעבד איכפת שאינה חששא גדולה כ"כ שלא יטעו להמיר השניה שלא הותרה מתחלה כשצביל שנתיר הראשונה שהותרה אכל צלו למיחך צפנינו מתחלה יש לגזור כיון שהיו ט) הגרות עלמין יכול לצל לדי קלקול ומשני ולא מתייבמות קתני דליבא דין יבוס כלל אפי' קדם וחלץ כבר לשניה ופריך ולימא ליה שמה ימות וכו' ועמיד המשנה כמ"ד אין זיקה דלדידיה ודאי אפילו קדם וחלץ לשניה דליבא למיחש טפי צאלו יבמות מ"מ אסור לייצם ראשונה שאם נמיר כאן לייצם אחר חליטה יצאו בעלמא לייצם ברישא דלא מסקי אדעתיהו טעמא דלמא אדמייבם חד מיית אידך שאין זה טעם ידוע ועוד אר"י דיש לפרש צענין אחר ולימא ליה דלמא קדים וחליץ לראשונה ברישא ואפי' חלץ כבר מעצמו לשניה אסרינן ראשונה לייצם דלמא אחי למישרי בעלמא שניה נמי כשקדם וחלץ לראשונה אכל במיתה שניה לא שייך למיגזר כי הלא גוונא ומשני ולא מתייבמות קתני דליבא דין ייצוס כלל אפילו מתה שניה ופריך ולימא ליה גויה שמה ימות ולהכי אסרה מתני' אפילו מתה שניה דאי שריא לייצם בשני יצמין אחר מיתה שניה יבא להמיר בלא מיתה אכל ר' יוחנן לא איירי אלא ציצם אחד דציצם אחד לא אחי להמיר בלא מיתה דלא כן היה מבטל מיד מלוס יצמין אלא בשני יצמין דאין מבטל מיד אלא דגויה שמה ימות אידך יצאו לטעות ולייצם וחור בו ר"י מפירוש זה דציצם א' נמי קתני במתני' ולא מתייבמות דמשמע דליבא דין יבוס כלל ואפי' מתה שניה דקתני לקמן ג' אחין צ' מהן נשואין צ' אחיות ומתו הנשואין את האחיות הרי אלו חוללות ולא מתייבמות: ור"ימא ליה ר"א ה"א. היינו ר' אלעזר דהחולץ (לקמן דף מה. ועס) דתני גבי שומרת יצם שקדיש אחיו את אחותה מתה יצמנו מותר באשתו מתה אשתו אחיה יבמה חוללת ולא מתייבמת ובקונטרס פי' דיינו ר"א בפרק צ"ש (לקמן דף קט. ועס) דתנן המגדש את אשתו והחזירה מותרת לייצם ור' אלעזר אומר: ל"א סתם לן בר' יוסי הגלילי. לר' יוחנן הוא דמסקינן הכי אכל רב חסדא מוקי מתינתין לשבועת העדות (שבועות לב. ועס) דכפרו שניהם צבת אחת כו' יוסי הגלילי ור' יוחנן מסקינן התם אפי' ימנא רבין והיינו לטעמיה דהכא ובפ"ק דעירובין (דף ה: ד"ה וספק) פירשמי דקיימא לן דצידי אדם אפשר לנמנע וצידי שמים נמי משמע לרצא דלית ליה פרק בתרא דבכורות ט) (דף ס: ועס) דאפשר לנמנע גבי ילאו שנים צעשירי וצפרק צמה המקשה (חולין ע. ועס) גבי צביא אס הלכו בצברים אחר הרוב דמוקי לה שיצא חזיו ברוב אבר ואי אמרת דא"ל לנמנע מאי קמיבעיא ליה דממה נפשך טעון קצורה דשמה ילא רובו ואין להאריך כי שם הארכתי: הך דאין חמות ברישא. וא"מ מ"מ תקשה לרצ דשרי אפילו שניה וי"ל דרצ אית ליה אין זיקה ולא מיתסר אלא משום ציטול מלוס יצמין וגורנין דלמא מייצם אידך ברישא: ט) ר"ב א"ר יעזר דהכי פריך בפרק רבי אליעזר דמילה (שנת דף קלה.) וי"ל דא"ר יעזר הכא לאפוקי מצרייתא דאבא שאול דלמיר קל היה להם לכה"א בדבר זה: אכל

דלמא קדים וחליץ לראשונה ברישא ולא מתייבבות קתני דליבא דין יבוס הכא כלל ולימא ליה גויה שמה ימות ט) ואסור לבעול מצות יבמין ר' יוחנן למיתה לא חייש ולימא ליה רבי אלעזר ה"א ט) דאמר כיון שעמדה עליו שעה אחת באיסור נאסרה עליו עולמית מדסיפא ר' אלעזר רישא לאו רבי אלעזר ונימא ט) להו דנפול בבת אחת ורבי יוסי הגלילי היא דאמר אפשר לצמצם לא סתם לן תנא כו' יוסי הגלילי ולימא ליה דלא ידעינן הי נפול ברישא אי הכי היינו דקתני קדמו וכנסו ויצאו בשלמא ט) ראשונה אמרינן ליה מאן שריא לך אלא שניה אמר חבראי שניה ייבם אנא ראשונה מייבם היינו דקאמר ליה אחיות איני יודע מי שנאן: תנן ט) היתה אחת מהן אסורה על האחד איסור ערוה אסור בה ומותר באחותה והשני אסור בשתייהן ט) דנפלה חמותה תחלה ואמאי ליקו חתן לייבם הך דאינה חמותה ברישא ותהוי חמותו לגבי אידך כיבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להיתרה הראשון ג' א"ר פפא כגון דנפלה הך דאינה חמותה ברישא: ר"א אומר בש"א וכו': תניא ט) ר"א אומר ב"ש אומרים יקיימו ובה"א יוציאו רש"א יקיימו אבא שאול אומר קל היה להם לכה"א בדבר זה שבית שמאי אומרים יוציאו ובה"א יקיימו ר"ש כמאן אי כב"ש היינו ר"א אי כב"ה היינו אבא שאול ט) ה"ק לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה: היתה אחת מהם כו': הא תניא חדא זימנא ט) אחותה כשהיא לבתה או חולצת או מתייבמת צריכה דאי אשמועינן התם משום דליבא למיגזר משום שני אבל התם דאיבא למיגזר משום שני איבא לא ואי אשמועינן הכא משום דאיבא שני דקא מוכח אבל התם דליבא שני איבא לא צריכה: איסור מצוה כו': הא נמי תנינא איסור

לר' יוחנן הוא דמסקינן הכי אכל רב חסדא מוקי מתינתין לשבועת העדות (שבועות לב. ועס) דכפרו שניהם צבת אחת כו' יוסי הגלילי ור' יוחנן מסקינן התם אפי' ימנא רבין והיינו לטעמיה דהכא ובפ"ק דעירובין (דף ה: ד"ה וספק) פירשמי דקיימא לן דצידי אדם אפשר לנמנע וצידי שמים נמי משמע לרצא דלית ליה פרק בתרא דבכורות ט) (דף ס: ועס) דאפשר לנמנע גבי ילאו שנים צעשירי וצפרק צמה המקשה (חולין ע. ועס) גבי צביא אס הלכו בצברים אחר הרוב דמוקי לה שיצא חזיו ברוב אבר ואי אמרת דא"ל לנמנע מאי קמיבעיא ליה דממה נפשך טעון קצורה דשמה ילא רובו ואין להאריך כי שם הארכתי: הך דאין חמות ברישא. וא"מ מ"מ תקשה לרצ דשרי אפילו שניה וי"ל דרצ אית ליה אין זיקה ולא מיתסר אלא משום ציטול מלוס יצמין וגורנין דלמא מייצם אידך ברישא: ט) ר"ב א"ר יעזר דהכי פריך בפרק רבי אליעזר דמילה (שנת דף קלה.) וי"ל דא"ר יעזר הכא לאפוקי מצרייתא דאבא שאול דלמיר קל היה להם לכה"א בדבר זה: אכל

עין משפט
 נר מצוה
 י"א א מ"י פ"ז מהל' ב"ס
 הלכה א סמוע עשין נא
 נב טוש"ע אה"ע סומן
 קעה ספי' א:
 י"ב ב מ"י שם טוש"ע שם
 ספי' צ:
 י"ג ג מ"י שם ה"ה
 טוש"ע שם ספי' א:
 י"ד א מ"י פ"ז מהל' ב"ס
 הלכה א סמוע עשין נא
 נב טוש"ע אה"ע סומן
 קעה ספי' א:
 י"ב ב מ"י שם טוש"ע שם
 ספי' צ:
 י"ג ג מ"י שם ה"ה
 טוש"ע שם ספי' א:

מוסף רש"י

כיון שעמדה עליו שעה אחת באיסור. בפרק בית שמי (קמ"ט) המגדש את האשה והחזירה מותרת ליצם רבי אליעזר אומר. ה"א ובעמדה עליו שעה אחת באיסור מותרת לציצם דאמר ר' אפרים אפרים ציצמין. ציצמין (י"ז) החל של צברה ולמה שני זכרים ואלו שני ראשים כאחד, ר' יוסי אומר שניהם לבסוף ונאסרה אחת לו ואחד לבסוף דאי אפשר לנמנע וללאם שניהם לבסוף אלא אחד יוצא ראשון ופותר את הרחם והשני חולץ, ומשום דלא ידע הי מייבב, הוה מרוויחו ספק בכורות אחד לבסוף והשני ידע עד שיתאכל והכל צמנו לבעל בית (לעיל יט. ובניין שבועות כ"ב.) היתה אחת מהן אסורה על האחד ומותר באחותה. דלא אסור בה ומותר באחותיה והשני אסור בה ומותר באחותיה (קמ"ט) דערוה לראשון ר"י ויוסי קמיה רמאי לייצומי ערוה כשהיא יבמתה. של כיון שפלו שמי אחיות משני אחין, האחת אסורה משום ערוה, כיון שהיא כלתו או ממנה, או חולצת או מתייבמת. אחיות ערוה, דלא פגע מוקתין אסור בשותיה ט) ברישא אסור נפל חמות ברישא אסור בשותיה או משום גזרה דלמא נפל חתן דאינה חמות ברישא או משום גזרינן דלמא קדים ומייבם הך חתן ברישא. וזו אותה סברת הרב שכתב משנתו כפשוטה ודאיתו א) עלה לרב פפא דאמר ג' כיון דנפול דאינה חמות ברישא. לרב אלא לר"י אלא לרב מתני' היכי מתרצא. איכא מ"ד דלא קשיא מתני' לרב אלא רישא דקתני ולא מתייבמת ולא ס"פ דקתני השני אסור בשותיה דרב לא קאמר אלא במתה. אבל לר"י דאמר אסור בשניה לא שני ליה בין מתה ללא מתה. ואפי"ה מותר בראשונה מפני שהותרה בשעת נפילה ומשום הכי אקשינן ליה ממתני'. ולדידיה מסתברא דלא קשיא ממתני' דרב לטעמיה דאמר אין זיקה כדקאמרן לעיל ורב לית הכא זיקה דרבין הוא דאורייתא מוקדאמרן כל

תוס' חד מקבאי

הדר אקשינן לר"י מהא
 דתנן היתה אחת מהן
 אסורה עליו אסור עורה
 אסור בה ומותר באחותיה
 והשני [אסור] בשותיה
 ק"י דנפול חמות ברישא
 ואמאי ליקום חתן ולייבם
 חתן דאינה חמות ותמי
 חמות ליבם אידך כימה
 שהותרה ונאסרה חזרה
 והותרה תחזור להיתרא
 הראשון אמר רב פפא כגון
 שנפל חתן דאינה חמות
 תחילה כך היא העצם
 הגמרא. וה"ר אלפס כתב
 משנתו כפשוטה. וה"ר
 דק"ל כותיה אמר זו
 אינה משנה וס"פ נמי
 דק"א השני אסור בשותיה
 אוקמה רב פפא אליבא
 דר"י כגון דנפל חתן דאינה
 חמות תחילה והוא ז"ל הוא
 כתב דברי רב פפא והוא
 דבר תימה נשבו ונאמר
 כי דברי הרב בוריים
 ונכונים וכו' מהני הלכה
 היא והוא התנין ולא
 מתייבב משום גזרה
 דלמא קדים וחליץ ברישא
 הראשונה כדאמרן בהאי
 פירקא גבי (חזקת) א'
 יבמין דגורנין מיבם והדר
 חליץ דלמא חליץ והדר
 מייבם הכא נמי לא שנו.
 ואע"ג דבפרק כיצר אמר
 קדש א' משתי אחיות
 ואינו יודע איזה הן
 קדש דוקא מחליץ והדר
 יבומי אבל יבומי והדר
 מחליץ לא ולא גורנין
 דלמא עבדי הא אטו הו.
 שאני התם דספק הוא
 דהא אם קדמו וכנסו
 אין מוציאין אותה מידו
 אבל הכא דודאי אחות
 זוקתו הוא גורנין הא
 אטו הא ואע"ג דר"י
 שנינו ולא מתייבבות קתני
 כלל. מיהו ר"י מודה
 אפילו נפלה חמות ברישא
 והוא דליקום חתן ולייבם
 הא דאינה חמות אלא גורנין
 וכו'.

א) אולי צ"ל ומה דקשה עליה דרב פפא דלמיר כגון דנפלה וכו'.